

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ ТА
БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2015 року)

Суми
Сумський державний університет
2015

УКЛАДАННЯ ШЛЮБУ ЗА УЧАСТЮ ІНОЗЕМНОГО ЕЛЕМЕНТУ

Біцак Д. В.

Юридичний факультет, Сумський державний університет

Кобзева Т. А.

к.ю.н., ст.викладач кафедри АППФЕБ, Сумський державний університет

У сучасних умовах активної міграції, розвитку туризму, напливу біженців і переселенців спостерігається збільшення кількості шлюбів, що укладаються українськими громадянами з іноземцями в Україні. Щороку все більше українських громадян вступає у шлюбні відносини на територіях інших держав, найчастіше другою стороною цих відносин є громадяни держав Європи.

Іноземці мають в Україні такі ж права і обов'язки у сімейних відносинах, як і громадяни нашої держави. Шлюби, які реєструються в Україні між громадянами України з іноземцями чи між іноземцями, регулюються законодавством України. Це стосується як матеріальних, так і формальних умов реєстрації шлюбу, а також перешкод до його реєстрації [5].

Шлюб між громадянином України та іноземцем, укладений за межами України, визнається дійсним незалежно від процедури його оформлення. Якщо закон держави, в якій реєструється шлюб, допускає його релігійну форму або визнає дійсним фактичний шлюб, немає підстав для визнання такого шлюбу недійсним і в Україні.

Усі правові системи встановлюють певні вимоги до шлюбу, з відсутністю яких пов'язують його недійсність або заперечність. Матеріальними вимогами можуть бути: шлюбний вік, відсутність попереднього нерозірваного шлюбу, згода обох сторін на вступ до шлюбу, різностатевість, відповідний стан здоров'я, відсутність між сторонами родинних зв'язків до певного ступеня, відносин свояцтва, усиновлення, закінчення так званого «жалобного строку», згода батьків або інших осіб на шлюб неповнолітніх, відсутність заборони на вступ до шлюбу тощо.

Неоднаковими є умови вступу до шлюбу в різних країнах. У більшості країн шлюбний вік визначається у 18 років, хоча трапляється встановлення і нижчої межі (для жінок зазвичай нижче від чоловіків). Наприклад, у Франції для чоловіків – 18, для жінок – 15 років; в Англії – 16 років за згодою батьків і 18 без неї; у ФРН – 18 років; в Японії – відповідно 18 і 16 років; в Італії – 16 років для чоловіків і 14 для жінок; в Іспанії – 14 років для чоловіків і 12 років для жінок; у США в різних штатах шлюбний вік може бути від 15 до 21 року для чоловіків і від 14 до 18 років для жінок.

Інша умова – моногамія, що визнається як умова шлюбу в країнах Європи, США, Латинської Америки, Японії і багатьох інших країнах. Мусульманські шлюби залишаються полігамними (найчастіше від двох до чотирьох жінок); у країнах тропічної Африки полігамія не обмежується.

Згода обох сторін на вступ до шлюбу фіксується в нормативних актах шлюбно-сімейного права США, Франції, Англії та інших європейських країн. У країнах Азії та Арабського Сходу, Африки вільний союз найчастіше поступається вибору сім'ї нареченого або договору між сім'ями нареченого й нареченої.

Різностатевість сторін до недавнього часу була традиційною умовою вступу до шлюбу. Винятками були лише випадки фізичних аномалій, за наявності яких суд (в Англії) або прокуратура (в Італії) вирішували питання про вступ до шлюбу

на основі даних медичного обстеження. Відповідно до сучасних законодавств, у Швеції, Голландії, Франції та деяких інших країнах одностатеві шлюби є дозволеними.

У деяких країнах за законом є неможливими шлюби з особами, що страждають на венеричне захворювання або ВІЛ, імпотентами, душевнохворими, особами, які мають заразні чи успадковані захворювання, фізичні недоліки, глухонімими, сліпоглухими, сліпонімими; іноді для вступу до шлюбу сторони повинні пройти медичне обстеження. Так, відповідно до ст. 56 ЦК Іспанії, якщо особа має психічні відхилення, для її вступу до шлюбу необхідно, щоб у медичній довідці було сказано про те, що ця особа є здатною дати згоду на вступ до шлюбу.

«Жалобний строк» встановлюється для запобігання проблемам, пов'язаним із встановленням батьківства, коли жінка не може впродовж законодавчо встановленого строку вийти заміж вдруге після смерті чоловіка (Японія). Аналогічно встановлюється строк після розлучення, який дорівнює 300 дням у Франції і Швейцарії та 302 дням у ФРН.

Заборона шлюбу може бути пов'язана з релігійними нормами (обітниця ченця), а також з етично-правовими нормами, за якими не можуть побратися особи, винні у перелюбстві (Німеччина), або дружина (чоловік) жертви й особа, яка вчинила вбивство або замах на вбивство (Бразилія, Аргентина). Друга група умов, що дістала назву формальних, або «умов форми», означає вимоги до форми шлюбу. У правовій літературі всі країни за ознакою форми шлюбу розподіляються на такі, що дозволяють тільки цивільну форму реєстрації шлюбу (Франція, ФРН, Японія, більшість штатів США); країни, які дозволяють лише церковну форму укладання шлюбу (Ізраїль, Ірак, Іран, Греція, Португалія); країни, в яких визнаються і породжують юридичні наслідки як церковна, так і цивільна форми шлюбу за вибором осіб, що вступають до шлюбу (Англія, Бразилія, Швеція, Норвегія, Данія); такі країни, в яких визнаються юридично не оформлені шлюби чи «шлюби за загальним правом», «за звичаєм і загальною думкою» чи інші неформальні шлюби (деякі штати США) [3, с. 107-112].

Проаналізувавши сучасний стан укладання шлюбів з іноземцями, слід зазначити, що великим попитом користується послуга фіктивного шлюбу з іноземцем з можливістю залишитись жити за кордоном.

Процедурні умови формального оформлення таких правочинів дозволяють у повній мірі користуватися державними гарантіями, що надаються подружжю.

Тільки у Києві більше сотні шлюбних агенцій, які не приховують своїх послуг, але маскуються під інші заклади, наприклад, під бюро нерухомості. Даний вид «нелегальних» послуг досить розвинутий на сьогодні і користується великим попитом серед пересічних громадян різних країн. В середньому кошторис наступний: 2 тис. доларів – послуги агентства; шлюб із росіянином організують за 3 тис. євро, обранці з Балтії коштують не менше 7 тис., громадяни західного Євросоюзу щонайменше 10 тис. євро. Найдорожче фіктивний шлюб із американцем - від 15 тис. доларів. Окремо треба буде домовлятися, щоб «чоловік» розклав речі своєї комерційної дружини в себе вдома, адже в деяких країнах міграційні служби перевіряють, чи живе міжнародне подружжя разом, чи це фікція. Спокуслива пропозиція придбати чоловіка і отримати довгоочікуване громадянство зазвичай затьмарює здоровий глузд, проте, заповзятливі агенції вписують у договори пункти, що шлюб є фіктивним і може бути розірваний через 3 місяці. Проте, не тільки українки шукають кращої долі у забезпеченій Європі,

вихідці з країн третього світу також залюбки одружуються з українськими дівчатами. До України воліють перебраться вихідці Азії, Китаю, Африки та країн СНД. В середньому дівчатам пропонують 2-3 тис. доларів – щоб стати офіційною дружиною на 2 роки [2].

Чинне українське законодавство містить визначення фіктивного шлюбу: «Шлюб є фіктивним, якщо його укладено жінкою та чоловіком або одним із них без наміру створення сім'ї та набуття прав та обов'язків подружжя» [1]. Такий союз суд може визнати недійсним. Однак, по-перше, шанси на це мінімальні, адже жодні перевірки на щирість почуттів закоханих у нашій країні не відбуваються. А по-друге, за фіктивний шлюб у нас не передбачено ані кримінальної, ані адміністративної відповідальності.

А що стосується іноземного законодавства, то про перевірки на фіктивність шлюбів з іноземцями на Заході ходять легенди. Представники американської міграційної поліції можуть завітати до помешкання «молодят» навіть уночі. У Німеччині відповідна служба має право перевіряти особисті речі і просити показати спільні фото. У Бельгії за фіктивне одруження передбачена кримінальна відповідальність.

До заходів контролю, щоправда значно м'якших, вдаються і деякі пострадянські країни. Популярна серед певного прошарку мігрантів Російська Федерація шлюби на фіктивність не перевіряє, натомість у Білорусі з 2010 року відповідає місцевий Департамент з громадянства і міграції МВС. Законодавство наші країни-сусіди не змінювали – натомість запровадили реальні механізми забезпечення попередження та викриття подібних нелегальних схем [4, с. 40].

Проаналізувавши сучасний стан укладання шлюбів з іноземцем варто зазначити, що процедура укладання даних шлюбів значною мірою врегульована нормами публічного та приватного міжнародного права. Але не зважаючи на широку розробленість чинного міжнародного законодавства, та договірної діяльності, процес укладання шлюбів з іноземним контингентом осіб зазнає великих прогалин, та залишає за собою низку не врегульованих питань.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 // Відомості Верховної Ради України.- 2002 р.- № 21.- ст. 135
2. Киреева Д. Модная фишка : свадьба за границей. Часть II [Електронний ресурс] / Д. Киреева // Familia. – 2010 р. — Режим доступу : <http://www.familia.com.ua>
3. Кожевникова В. Основи колізійно-правового регулювання процедури укладання шлюбу з іноземним елементом в європейських державах / В. Кожевникова // Вісник прокуратури. – 2011. – № 11. – С. 107-112.
4. Онишко О.Б. Майнові відносини подружжя за кордоном відповідно до шлюбно-сімейного законодавства України, Польщі та Німеччини / О.Б. Онишко // Економіка, фінанси, право. – 2011. – № 3. – С. 40
5. ТСН : фіктивні шлюби з іноземцями заради громадянства [Електронний ресурс]. - 5 березня 2013 р.– Режим доступу : <http://tsn.ua/ukrayina>